

SÚLADENIE AKO NAJVYŠŠIA FORMA LÁSKY

ALBÍN BELLA Všetky práva vyhradené © Ružomberok 2010

Úvodné slová

Je nepochybné, že o láske bolo napísaného už veľa. No niekedy mám pocit, že nejde ani tak o osobné skúsenosti ako skôr o predstavy spojené s fenoménom lásky. Samozrejme nepopieram, že kde tu sa nájde aj záblesk niečoho osobného a existenciálneho. No aj tak sa mi to javí iba ako kvapka osviežujúcej vody v oceáne nekonečných „vedeckých“ príspevkov k tejto problematike. Zámerom tejto eseje nie je podať konkrétnu definíciu lásky (aspoň nie moju). Je to skôr príbeh, opis, metafora či obrazné vyjadrenie môjho prežívania toho, čo chápem a vnímam ako lásku.

O láske sa väčšinou hovorí ako o najkrajšom pociť, ktorý môže ľudské individuum prežívať alebo dosiahnuť. Pociť ktorý naplňa dotyčnú osobu od hlavy až k päte, bez ohľadu na počasie, spoločnosť alebo čas. Jednoducho niečo, čo akoby ani nie je z našej súčasnej – kapitalizmom poznačenej – planéty. Hovorí sa, že vďaka láske je človek schopný spraviť čokoľvek, alebo že láska trvá večne. Myslím, že ľudia túžia „mať“ niečo, čo im vždy pomôže sa správne rozhodnúť a zmeniť ich život k lepšiemu. Práve láska býva často pasovaná za takú kvalitu, ktorá ti nikdy nespôsobí nič nepríjemné, dokonca ani nikomu inému. Realita môjho každodenného bytia je však iná. Nechcem šíriť pesimizmus, ale realizmus. Preto sa mi niektoré výpovede o láske javia ako prikreslené a tak trochu aj prekrútené. Napríklad predstava o láske ako o cite, ktorý vzplanie „z ničoho nič“ a práve v tomto okamihu mi pripadá ako s fantazijného filmu. Alebo že na „pravú“ lásku musíš (nečinne) čakať kým nepríde za tebou sama...asi od niekadiaľ zo „západu“.

Čítal som už viaceré štúdie venované fenoménu lásky. Niektoré ma oslovili viac, iné menej. No len malé percento z týchto myšlienok aj reálne korešpondovalo s mojím prežívaním. Snáď až na pár výnimiek, ktoré nebudem menovať, aby nedochádzalo k predsudkom skôr ako niečo vôbec napíšem.

Vzrušenie je počatím lásky

Odkiaľ sa láska vôbec berie? Prečo práve v tejto chvíli? Pri tejto osobe, zvierati alebo veci? To sú asi najzákladnejšie otázky pri skúmaní tohto – nepopieram – fascinujúceho

fenoménu. Vychádzajúc z mojej osobnej skúsenosti môžem konštatovať, že „*pocit lásky*“ (aspoň tak ako ho chápem ja) som zažíval mnoho krát, niekedy intenzívnejšie inokedy menej, niekedy dlhšie, no niekedy iba na nepatrný zlomok sekundy. Vnútro mi vyplnil pocit „tepla“, pokoja a radosti. Moje pociťovanie však nebolo iba *antropického* charakteru, to znamená, že objektom lásky sa podľa môjho názoru môže stať čokoľvek (človek, zviera, rastlina, vlastne celá prírodná ríša vrátane minerálov a nerastov, no dokonca aj udalosti alebo činnosť).

„Láska nie je len vzťah k istej osobe, je to *postoj, orientácia osobnosti*, ktorá determinuje vzťah osoby k svetu ako celku, a nie k jednému „objektu“ lásky. Ak niekto miluje iba jedného človeka a ostatní sú mu ľahostajní, jeho láska nie je láska, ale symbiotická väzba alebo zvýšený egoizmus.“¹

Preto som sa sám seba mnohokrát pýtal: Čo majú jednotlivé situácie spoločné (samozrejme okrem vyššie opisovaného pocitu)? Som to ja, kto určuje kedy tento pocit vyvrie na povrch môjho fyzicko-mentálneho sveta? Alebo je láska niečo, čo vôbec nezávisí odo mňa, ale prichádza ku mne vďaka niektorým „vonkajším“ podnetom (milosť Boha, krása vecí, atď.)? Tu sa ale dostávam do ťažkostí, keďže neviem vo svojom živote *striktne* rozlíšiť hranicu medzi fyzickým a mentálnym, a to sa vzťahuje aj na fenomén lásky. Mnohí pokladajú lásku za čisto mentálnu kvalitu, dokonca až za kvalitu duchovnú (akoby nepochádzala z tohto sveta). S týmito tvrdeniami si však dovoľím polemizovať. Podľa mňa, láska, podobne ako iné fenomény, má niekoľko úrovní, alebo ak chcete vrstiev. A fyzická nie je žiadnou výnimkou. Nebudem sa však teraz zaoberať ontológiou vecí alebo sveta. Jednoducho si uvedomujem, že keď prežívam nejaký pocit a teda aj pocit lásky, je to tak fyzickej, ako aj mentálnej povahy.

Nepopieram, že niekedy mávam pri prežívaní lásky silný „pocit“ akoby jej sila bola až transcendentálneho charakteru. Nechcem však zachádzať do čírych špekulácií. Prijímam možnosť, že telo a myseľ sú úzko prepojené a navzájom na seba pôsobia: obojstranne! Z toho pre mňa vyplýva, že ak pociťujem lásku k inej entite, zahŕňa to v sebe aj fyzickú úroveň. Toto je výrazne citel'né predovšetkým vo vzťahu človeka k človeku.

Sexuálna energia ako súčasť môjho psycho-fyzického sveta je v mojom ponímaní tiež prejavom lásky, presnejšie povedané *sympatie* k tomu druhému. Je to však iba jedna z mnohých úrovní. Prežívať lásku čisto na fyzickej úrovni je pre mňa rovnako ochudobňujúce ako napríklad moderná mobilno-telefónna komunikácia. Niečo tomu chýba! Je to citové prepojenie dotýčnych súcien. Osobnostno-citová kontextualita vzťahu.

¹ Fromm, E.: *Umenie milovať*. Ikar, Bratislava 2006, s. 57.

Vrátim sa ale späť k otázke pôvodu lásky. Ako to, že v tomto okamihu, práve ja a práve k tomuto tu/bytiu? Mojou odpoveďou je: **vzrušenie, vášeň**, teda silný zážitok zaplavujúci celú moju bytosť. Je to *pathos* – **vzrušenie** (z gréckeho *πάθος*). Bolo by ale veľmi obmedzujúce chápať *pathos* iba ako sexuálne vzrušenie. Pre mňa je to vzrušenie univerzálne. Pociťujem ho pri láske, pri strachu, pri adrenalíne, pri pohlavnom styku, pri prechádzke prírodou, jednoducho všade tam, kde som vystavený silným vonkajším, ale aj vnútorným vplyvom.

Láska ako slobodný vôľový akt

Ako sa ale môže niečo také, ako je vzrušenie rozvinúť až k láske? Postupne. Láska je rast a „všetko“ začína pátosom. Objektom môže byť vec, rastlina, zviera, alebo človek, na tom vôbec nezáleží. Stačí, ak sa pátos jednej entity „priblíži“ pátosu druhej entity. Vtedy môžeme hovoriť o *sympatii*².

Súvzrušenie je niečo, čo môžem pociťovať a zároveň si to uvedomovať, teda niečo, čo môžem **prežívať**. Sympatia je pre lásku nesmierne dôležitá. Veď ako sa dá milovať niečo, čo sa človeku hnusí? Niečo, čo vaša myseľ poníma ako odporné? Je potrebné, aby ste „našli“ sympatiu voči tomu druhému (bytiu).

Súvzrušenie je semienkom lásky. Je ale nevyhnutné, aby ste sa o toto semienko dobre starali. Pretože na to, aby niečo zaniklo stačí nič nerobiť. Akonáhle prestanete niečomu dodávať silu a energiu, upadá to. Môžeme to nazvať aj automatickosťou „zla“.

„Pozoruhodnou vlastnosťou zla je, že sa môže odohrávať aj bez dajakého osobitného úsilia človeka. Túto vlastnosť zla má na zreteli synkriticizmus, keď formuluje *zákon, že na strane zla je vždy viac automatizmu, než na strane dobra*.“³

Stačí aby ste nepodporovali život a on „odíde“ inam. Transformuje sa. Ak však obetujete kúsok svojej energie a darujete ju inému bytiu, určite uvidíte výsledok v podobe „jesennej úrody v podobe plodov“.

Stotožňovať však lásku so sympatiou by nebolo veľmi vhodné, tak ako by nebolo vhodné zamieňať si semienko duba letného s tristo ročným dubom letným. Súvzrušenie je iba potenciou (*dynamis* – δύναμις) pre lásku ako uvedomelý akt (*energeia* - ἐνέργεια) bytia. Láska si vyžaduje viac ako „len“ sympatiu. Podľa mojej doterajšej skúsenosti pokladám za asi najpodstatnejší fenomén, ktorý stojí pri zrode lásky, **slobodný vôľový akt**. Vôľa je kľúčom

² Ako ekvivalent pre grécky výraz *sym-pathos* som zvolil nový pojem: sú-vzrušenie.

³ Piaček, J.: *Synkriticizmus – filozofia konkordancie*. Bratislava 2002, s. 26.

a cestou k trvalému prežívaniu lásky voči ostatným entitám vo svete. V každom okamihu sa môžem otvoriť transcencií ktorá je podstatnou pre moju existenciu ako aj pre existenciu toho druhého (človeka).

Rastlina, zviera, človek alebo aj životné situácie, to všetko môžem milovať, ak sa tak sám a slobodne rozhodnem. Láska nie je niečo, čo príde odniekiaľ zvonku, je to sila z môjho vnútra, ktorá prúdi tam, kam ju nasmerujem svojim vedomím. To je najdôležitejší bod tejto eseje. Láska pramení z môjho vnútra. Mám jej dostatok na to, aby som v každom okamihu mohol obdarúvať svet niečím krásnym, radostným a obohacujúcim: *Láskou*. Stačí len „otvoriť dvere“.

„Otvorte svoje srdce. Otvorte svoju čarovnú kuchyňu a prestaňte žobroniť o lásku. V srdci máte všetku lásku, ktorú potrebujete. Máte v ňom dosť lásky nielen pre seba, ale aj všetkých ľudí na svete. Lásku môžete rozdávať bez podmienok; môžete byť štedrý, pretože máte v srdci čarodejnú kuchyňu.“⁴

To je asi najväčšie tajomstvo lásky – je nevyčerateľná, pretože nepotrebuje nijaké palivo okrem vôle milovať. Mnoho ľudí si myslí, že láska druhej osoby ich urobí šťastnými, ale opak je pravdou. Ak by ich aj niekto nesmierne miloval, ale oni by nepociťovali ani náznak sympatie, ani záblesk lásky a súladu, ich vnútro by ostalo prázdne ako vákuum, do ktorého nič neprenikne, ani láska.

„Šťastnými vás robí láska, ktorá vychádza z vás.“⁵

Nečakajte na to, kým vás niekto bude milovať. Milujte vy. Tu a teraz. Lebo len tak získate váš život zmysel. Bez lásky je to iba prežívanie, nie však žitie. Paradoxne asi najväčšie sklamanie človek zažíva vtedy, keď očakáva, že sa mu jeho láska vráti späť. Nikto nie je povinný vám niečo vracať späť. ***Preto milujte kvôli milovaniu samému a nie kvôli opätovaniu.***

„... Zrieknutie sa činov a nezištná činnosť vedú k oslobodeniu. Z týchto dvoch možností je nezištná činnosť lepšia než zrieknutie sa činov. Kto nelipne na plodoch svojich činov, ani k nim necíti odpor, ten je od činov nezávislý. ... Kto sa zdokonalí a ovládne svoje ja

⁴ Ruiz, D. M.: *Láska, vzťahy a priateľstvá*. Pragma, Praha 1999, s. 83.

⁵ Ruiz, D. M.: *Láska, vzťahy a priateľstvá*. Pragma, Praha 1999, s. 83.

nezištnými činmi, ten si podrobí zmysly a očistí dušu. Je súcitný ku všetkým tvorom, a hoci činy koná, nie je nimi pútaný.“⁶

Preto sa snažím neočakávať od druhých, že mi lásku vrátia. Nezväzujem ich mojimi očakávaniami. Najkrajší pocit zažívam vtedy, keď sa otvorím energii, ktorá mojím bytím prúdi, až sa mi z nej hlava krúti. Obdarúvam seba i svet. Veru v mojom živote úžasnejšej „veci“ niet. To, čo sa mi na láske najviac páči, je, že milujem, keď milujem to, že milujem!

„Milujem, keď milujem, keď milujem, keď milujem, ad infinitum!“

Čo ma potom, že sa to možno nevráti späť? No možno áno. A ak je láska opätovaná, vznikne niečo ešte silnejšie. *Súlád*⁷. Dve, tri, päť, alebo aj tisíc entít môže zosúladiť svoje vibrácie, čím vzniká *synergia*, alebo *konkordancia*. Ide o to, vedieť sa takpovediac zladit' s frekvenciou toho druhého (bytia). Preto má láska veľa spoločného so *súcitom*, nie však s ľútosťou, to je niečo iné.

Súladenie je to, čo prežívajú dvaja, alebo viacerí, ktorí sa rozhodli nasmerovať silu lásky a vôle smerom k tomu druhému (srdcu). To je *svadba* v pravom slova zmysle. Nie obrad vykonávaný pomocou autorít a inštitúcií, ale slobodná voľba *bytia-pre-druhého*; je to to, čo spojí dve alebo viac entít nezničiteľnou silou (vôle). Je to sila, ktorá oslobodzuje.

„Láska je autentická iba vtedy, keď poskytuje slobodu.

... Láska je pravá iba potiaľ, pokiaľ nezasahuje do súkromia druhej osoby.“⁸

Nerobím niečo, čo musím, ale niečo, čo chcem, *dobrovoľne*. Spolu s druhými spleťame nespretrhateľné siete. To je „cirkev“ (spoločenstvo svätých), o ktorej hovoril Kristus: „...ani pekelné brány ju nepremôžu!“ Tento jav vystupuje v synkriticizme ako *nereduktívne usúvzťazňenie* a je výsledkom *synkrízy* ako základnej metódy synkriticizmu:

„Preto hovoríme, že synkríza je univerzálne nereduktívne usúvzťazňovanie sa pri zachovaní originality každej zo zjednocujúcich sa jednotlivín.“⁹

No klamal by som, keby som tvrdil, že k žiadnej strate nedochádza. Práve naopak. Stráca sa všetko umelé, celý mýtus, ktorý ste okolo svojej bytosti vytvorili ako potrebu na „ochranu“ voči spoločnosti, v ktorej žijete. Stráca sa *ego* ako diktát spoločnosti, diktát byť

⁶ *Bhagavadgíta*. Hevi, Bratislava 1997, s. 34.

⁷ Domnievam sa, že slovo súlad vzniklo pôvodne z mena slovanskej bohyně lásky: *Lada*. Lada bola a je pre Slovanov symbolom lásky, života a harmónie. Pričom predložka *sú-* naznačuje vzájomnú interakciu dvoch entít. Pozri napr.: Naďa Profantová, Martin Profant: *Encyklopedie slovanských bohů a mýtů*. Nakladatelství Libri, Praha 2000, ISBN 80-7277-011-X.

⁸ Osho: *Život, láska, smích*. Pragma, Praha 1987, s. 80.

⁹ Piaček, J.: *Synkriticizmus – filozofia konkordancie*. Bratislava 2002, s. 8.

takým a takým človekom, ako by mal vyzeráť, ako by sa mal správať, alebo ako a s kým by mal žiť. Ľudia sa ale veľmi boja straty *pseudoindividuality*¹⁰.

Lipnú na nej a zo strachu pred splynutím s tým druhým (priateľom, kozmom, Absolútnom!) sa radšej budú správať neautenticky a zapierajú transcendentálnu povahu svojho bytia. Preto sa pri akejkolvek forme spojenia snažia zachovať svoje ego.

No práve ego je to, čo musí zaniknúť, ak má dôjsť ku *súsrdečneniu/súladeniu*. Je potrebné vystúpiť zo subjektívnosti vlastného bytia a nasmerovať lásku „von“ k druhému bytiu, či už vo forme osoby alebo celého univerza. Považujem za veľmi dôležité podotknúť, že na tejto úrovni vedomia už neexistuje žiadne „dnu“ alebo „von“. Dištinkcia subjektu a objektu sa rozpustila v prežívaní existenciálneho diania. Zostal iba prúd vedomia, ktorý má schopnosť intencionality. Vedomie už „nevníma“ okolité veci ako niečo odcudzené, ako niečo *iné*. Prestupuje ním prežívanie *všejednoty* s kozmom. Prestane existovať „tento tu“: Albín Bella. Zostane len uvedomelá energia pulzujúca v rytme lásky. Pre mnohých je však veľmi ťažké prijať čo i len úvahu o tom, že sú len malou časticou v kvantovom svete zvanom *kozmos*. Zabudnite na ego. Straťte ho. Nech zhorí všetko, čo nie ste.

„A ker, ktorý horel, neubúdal, ale mohutnel a žiaril ako tisíc slnk.“

Asi tak by som charakterizoval proces *deegoizácie* uvedomelej bytosti. Podstatným je ale „fakt“, že zjednotené bytia sú úplné, nič nestrácajú zo svojej jedinečnosti a samostatnosti. Navzájom sa rešpektujú pri prežívaní a nevnučujú jeden druhému nijaké vzorce správneho konania a žitia.

„Ako spoznáte, že je pre vás partnerka či partner tým pravým človekom? ...*To nemôžete vedieť*. Preto musíte riskovať. Ale môžem vám povedať, že tá pravá žena pre vás je tá, ktorú milujete takú, aká je, žena, ktorú nemusíte v ničom meniť. To je pre vás tá pravá žena. ...Je to niekto, kto má podobné názory ako vy – citovo, telesne, ekonomicky i duchovne.“¹¹

¹⁰ Podobné pocity prežívajú mnohí ľudia aj pri „strate“ milovanej osoby. Menej uvedomelí jedinci prežívajú smrť známeho ako osobnú stratu, akoby to bol ich majetok, ktorý už nikdy neuvidia. Plačú, nadávajú, preklínajú. To však nie je láska ale lipnutie, ktoré ich priväzuje k dotyčnej bytosti. Úplne inak je to pri uvedomejších príslušníkoch ľudského rodu. Smrťou milovanej osoby sa ich „prepojenie“ vôbec nekončí. Naopak. Je ustanovené navždy. Podľa môjho názoru (evidencie) je to zapríčinené transcendentálnym charakterom tak ľudskej podstaty ako aj fenoménu lásky. Ako môžem milovať niečo, čo už nie je? Jedine ak to ešte stále v nejakej forme *je*, alebo ak to, čo som miloval, bol práve *pocit lásky prúdiaci* skrze mňa k druhým (bytiam). Dokonca si dovoľím tvrdiť, že dynamická syntéza týchto úvah je cestou k realite bytia (inšpirované úvahami Jozefa Piačeka).

¹¹ Ruiz, D. M.: *Láska, vzťahy a priateľstvá*. Pragma, Praha 1999, s. 65.

Bytosti sú si navzájom vzorom a oporou. Chápu sa aj bez slov. Intuícia. Priame nahliadanie životnej situácie býva často spôsobom ich komunikácie. Prepojenie môže byť také silné, že postačí intenzívne myslieť na dotyčnú osobu a ona vzápätí príde, zavolá, alebo sa ozve akýmkoľvek iným spôsobom. Náhoda??? Nie. Kvantová fyzika!

Nie sú spolu preto, že od seba niečo očakávajú, ale jednoducho preto, lebo sa cítia dobre vo vzájomnej prítomnosti. Samozrejme cítia sa príjemne aj vo vzájomnej neprítomnosti.

Otvorili dvere svojho srdca niečomu „tajomnému“, niečomu, čo im dáva silu tvoriť a spolutvoriť. Tvoríť hudbu, tvoriť obrazy, tvoriť filozofiu, tvoriť *nad-seba*, tvoriť Život. Láskyplné priateľstvo je ako otvorená záhrada, do ktorej môžete prísť a odísť kedy sa vám zachce. Nič vás nedrží. Je to vaša vôľa, ktorá ho živí. Čím viacej sa budete snažiť niekoho držať pri sebe, tým viacej sa bude cítiť stiesnene a bude chcieť odísť.

Určite ste už aspoň raz zažili situáciu, keď okolo vás lietal nádherný motýľ. Motýľ je ako váš priateľ. Ak mu pokojne nastavíte otvorenú ruku, aby si sadol, skôr či neskôr tak spraví, teda ak bude chcieť. Ak „uzná“ vašu ruku za dostatočne bezpečnú a nebude sa musieť obávať nijakého zovretia, ktoré by ho stálo možno aj život. V okamihu, keď sa budete snažiť ruku zavrieť a motýľa uväzniť či spútať, dá sa na útek. V lepšom prípade sa mu to podarí. V tom horšom nie a vy mu ublížite. Na ruke vám po ňom zostane krásna farebná stopa, ale jeho krídla ostanú poškodené a on príde o to najkrajšie a najdôležitejšie, čo v živote mal. Slobodné lietanie! Bytie.

Radosť z letu a možnosť sebarealizácie je pre neho všetkým. Preto nespútavajte nič čo chce slobodne letať životom. Ublížite jemu a v konečnom dôsledku aj sebe. Nechajte vesmír nech sa točí svojim smerom. Nech hviezdy rotujú po dokonalých dráhach. Nech rastliny rastú za slnkom, zvieratá sa naháňajú za potravou a ľudia nech sa radujú z lásky, ktorú prežívajú.